

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Příhody a soudců JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Vojtěcha Šimíčka v právní věci žalobce MVDr. K. H., proti žalované České správě sociálního zabezpečení, se sídlem Praha 5, Křížová 25, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 18. 3. 2002, č. j. X,

takto:

I. Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 18. 3. 2002 č. j. X **se zrušuje** pro nezákonnost.
Věc **se vrací** žalované k dalšímu řízení.

II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Žalobou (opravným prostředkem) podaným v zákonné lhůtě se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí žalované ze dne 18. 3. 2002, č. j. X, kterým mu byla jednak přiznána jednorázová peněžní částka 60 000 Kč za dobu věznění od 8. 2. 1989 do 1. 1. 1990, jednak zamítnuta jeho žádost o poskytnutí jednorázové částky podle zákona č. 261/2001 Sb. za dobu věznění od 2. 1. 1990 do 9. 2. 1990. Rozhodnutí žalované vycházelo z toho, že zákonné podmínky byly splněny jen ohledně vymezené doby a pokud jde o požadavek na odškodnění za dobu další, nevztahuje se na ní zákon.

Proti tomu žalobce namítl, že je politickým vězněm uvedeným v § 2 odst. 1 zákona a proto mu náleží jednorázová částka 120 000 Kč; za nesprávné považuje zařazení do kategorie vězněných pouze 3 měsíce, když tak byl odškodněn za únor, březen, duben a 8 dnů května a za dobu od 8. 5. 1989 do 1. 1. 1990 a další dobu do 9. 2. 1990 nikoliv. V jeho případě rozhodovala o věznění Státní bezpečnost, a tak byl před koncem roku 1989 místo propuštění přesunut z věznice R. do věznice B., odkud měl být dále přesunut do Sovětského svazu s návratem nežádoucím. Jen v důsledku milosti prezidenta republiky byl propuštěn. Věznění bylo spojeno

s útrapami, a proto bez ohledu na zákonodárci stanovené období, by jeho případ byl měl být posuzován mimořádně a poskytnuto mu plné odškodnění.

Žalovaná v písemném vyjádření poukázala na podklady rozhodnutí a skutečnost, že doba věznění v zákonném rozmezí trvala dobu kratší jednoho roku a nemohlo být poskytnuto odškodnění vyšší. Rozhodnutí považuje za vydané v souladu se zákonem a žalobu za nedůvodnou.

Věc nebyla skončena Vrchním soudem v Praze do 31. 12. 2002, proto byla podle § 132 zákona 150/2002 Sb., soudní řád správní, postoupena Nejvyššímu správnímu soudu k dokončení v řízení podle ustanovení části třetí hlavy druhé dílu prvního soudního řádu správního (dále jen s. ř. s.) - tedy v řízení o žalobách proti rozhodnutím správního orgánu.

Žalobce k výzvě Nejvyššího správního soudu znovu poukázal na mimořádné okolnosti svého případu, na jejichž základě je třeba při vyřízení jeho žádosti postupovat s pochopením a lidskostí.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí žalované v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

Podle § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945, se tento zákon vztahuje na občany České republiky, kteří byli vězněni mezi 25. 2. a 1. 1. 1990 a u kterých bylo rozhodnutí o jejich věznění zcela nebo částečně zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, nebo podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu. Podle § 3 odst. 1 cit. zákona je politický vězeň oprávněnou osobou mající nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky.

K tomu ze spisu vyplynulo, že žalobce požádal o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. jako politický vězeň za dobu neoprávněného věznění na základě rozsudku č. j. Rtv 493/92-15, 20 ze dne 14. 11. 1994. K žádosti připojil potvrzení Vězeňské služby ČR ze dne 13. 9. 1990 o době vazby od 8. 2. 1989 do 2. 11. 1989 a době výkonu trestu odnětí svobody od 3. 11. 1989 do 9. 2. 1990 na základě rozsudku VVS Příbram zn. 1T 2/89, usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích - pobočky Tábor ze dne 14. 11. 1994, č. j. Rtv 493/92-15, jímž byl zrušen podle zákona č. 119/1990 Sb. rozsudek bývalého Vyššího vojenského soudu Příbram ze dne 24. 8. 1989, zn. 1T 2/89 ve spojení s usnesením bývalého Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 2. 11. 1989, zn. Tov 1/89 a usnesení téhož soudu z téhož dne č. j. Rtv 493/92-20, jímž byl zproštěn obžaloby z trestného činu vyzvědačství.

Tyto doklady nasvědčují splnění podmínek pro postavení politického vězně ve smyslu § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. a tedy i postavení oprávněné osoby ve smyslu § 3 téhož zákona. Vymezuje-li zákon v § 2 odst. 1, že se vztahuje na občany České republiky, kteří byli vězněni mezi 25. 2. 1948 a 1. 1. 1990 a u kterých bylo rozhodnutí o jejich věznění zcela nebo částečně zrušeno podle zákona č. 199/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, nebo podle zákona č. 198/1993 Sb. o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu, jedná se o vymezení osobní působnosti zákona. Tedy všechny osoby vězněné v dané době a zákonným způsobem rehabilitované je třeba považovat za politické vězně podle tohoto zákona. Vymezené časové období přitom automaticky neznamená vymezení doby, v jejímž rámci

musel být trest také vykonán, i když zpravidla se o trest vykonaný do data 1. 1. 1990 Sb. jedná, neboť v důsledku amnestie prezidenta republiky ze dne 8. 12. 1989 (rozhodnutí o amnestii zveřejněno pod č. 150/1989 Sb.) byly prominuty tresty odnětí svobody uložené za tam vyjmenované trestné činy politického charakteru. Neznamená to však, že neexistují další trestné činy politického charakteru, na které se amnestie nevztahovala, a kdy došlo k propuštění na základě individuální amnestie či jiných skutečností později. Pokud jde o výši nároku na odškodnění, pak z ustanovení § 5 odst. 2 zákona č. 261/2002 Sb. vyplývá, že výše jednorázové peněžní částky při věznění delším než jeden rok činí 120 000 Kč, podle odst. 4) téhož ustanovení činí jednorázová peněžní částka 60 000 Kč, za předpokladu, že věznění trvalo alespoň 3 měsíce. Není sice správný názor žalobce, že byl odškodněn pouze za první 3 měsíce věznění a další dobu nikoliv, protože částka 60 000 Kč přísluší každému kdo byl vězněn po dobu od tří měsíců do jednoho roku, to však není rozhodující. Rozhodující je, že zákon v ustanovení § 5 nevymezuje období do kterého doba věznění musí spadat a pokud tedy žalobce byl vězněn za podmínek, které zákon č. 261/2001 Sb. stanoví a byl z výkonu trestu za trestný čin později rehabilitovaný propuštěn až 9. 2. 1990, je třeba hodnotit z hlediska odškodnění celou dobu výkonu trestu. (K tomu srovnej rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 6. 2002, zn. 2 A 523/2001). Není tedy správný závěr žalované, že za dobu od 2. 1. 1990 do 9. 2. 1990 nelze odškodnění přiznat. Je třeba hodnotit celou dobu věznění za podmínek daného zákona a pokud výkon trestu přesáhl datum 1. 1. 1990, hodnotit jej z hlediska odškodnění až do doby skutečného propuštění.

Žalovaná tak posoudila nárok žalobce nesprávně a rozhodla v rozporu se zákonem. Proto Nejvyšší správní soud napadené rozhodnutí podle § 78 odst. 1 s. ř. s. zrušil, a to pro nezákonnost. Soud vážil, zda za dané situace, kdy žalovaná rozhodla samostatným výrokem o přiznání nároku a samostatným o jeho nepřiznání, není na místě zrušení pouze II. výroku rozhodnutí. Jedná se však o rozhodnutí o jedné žádosti, věznění na základě jednoho odsouzení, tedy o jeden předmět řízení, kterém by mělo být rozhodnuto jedním rozhodnutím. Proto v souladu se žalobním návrhem zrušil rozhodnutí celé.

Podle § 78 odst. 4 s. ř. s. se věc vrací žalované k dalšímu řízení, při němž je vázána právním názorem vysloveným soudem v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s. ř. s.). Žalovaná tak v dalším řízení musí vycházet z toho, že věznění žalobce trvalo od 8. 2. 1989 do 9. 2. 1990 a že není rozhodné, že část této doby spadá do období po 1. 1. 1990.

Žalobce měl v tomto přezkumném soudním řízení úspěch, podle § 60 odst. 1 s. ř. s. by měl právo na náhradu nákladů řízení; výrok vychází ze skutečnosti, že náhradu nákladů nepožadoval.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. 7. 2003

JUDr. Petr Příhoda
předseda senátu